

शीले अशान्ते "वदन्ति निशं कवयः क नश्वरम्" मानः
५।१८५ स्त्रियां स्त्री ।

नष्ट लि० नश्व-कृत । १।नाशप्रतियोगिनि रतिरोहिते अदर्शनं
गते श्रुताशये च । भावे क्त । ४।नाशे श्रुदर्शने च न०
"नष्टं वर्णरैरेतुल्यगणनाभावादपास्य लघाम्" सा० द०
"ध्रुवाणि तस्य नश्वन्ति अधुना नष्टमेव च" हितो०

नष्टचन्द्र पु० नष्टः दुष्टचन्द्रः । सौरभाद्रमासे उभयपक्षीय
चतुर्थ्यासुदिते चन्द्रे तस्य तद्विषये दुष्टत्वकारणं ब्रह्म-
वै० पु० ८० च० उक्तं यथा

"नष्टचन्द्रो न दृश्यते भाद्रे मासि सिताशिते । चतु-
र्थ्यासुदितोऽगुह्यः प्रतिषिद्धो मनोविभिः । चन्द्रस्तारा-
पहरणं कलकुसतिदुष्कारम् । तस्मै ददाति हे नन्द !
कामतो यदि पश्यति । अकामतो नरो दृष्ट्वा मन्त्र-
पूतं जलं पिबेत् । तदगुह्यो भवेत् सद्यो निष्कलङ्गी
महीतले । सिंहः प्रसेनसवधीत् सिंहो जाम्बवता हतः ।
सुकुमारक ! सा रोदीक्ष्य स्त्रीषु स्वमनकः । इति
मन्त्रेण पूतजलं साधु पिबेद्भुवम्" इत्युपक्रमे "दृष्ट्वा
तस्याच (तारायाः) सखाङ्गमनकवाचपीडितः । भाद्रे
चतुर्थ्याचन्द्रश्च जहाराचेतनां व्रजन् । ज्ञानं लब्धेन संप्राप्य
रथस्यो रथिको बन्धी । रथमारोहयामास करे धृत्वा
च तारकाम् । काकोन्मत्तः कामिनीनां समान्निध्यं
चुचुम्ब सः "यस्मात्तस्मिन् दिने वत्स ! पापदृश्यो
युगे युगे । सा मुक्तं लीयते कर्म कलकोटिशतैरपि ।
अपश्यमेव भोक्तव्यं कृतं कर्म शुभाशुभम् । देहत्यागेन
हे वत्स ! कर्मभोगो न नश्यति । प्रायश्चित्तात्तु सन्देहो
हास्यमेव भविष्यति । तारापहरणं वत्स ! कलकुचन्द्र-
मण्डले । दृग्गतं विह्वलं भविष्यति युगे युगे ।

नष्टश्रेष्ठता स्त्री नष्टा चेष्टा यस्य तस्य भागः तत् । १।हर्षयो-
कादिभिः सकलचेष्टानां २।प्रलये अन्तरः ३।सात्विकभा-
वभेदैः सूक्ष्मांशमित्यर्थः ।

नष्टजातक न० नष्टं न ज्ञातं जातं जन्म जन्माधानकाशो
यत्तु रूपं । जन्माधानकाशयोरपरिज्ञाने प्रमलम्ना
दिना जन्मकालज्ञानार्थे उपायभेदे च च दृष्टजातके
२५ च० उक्तो यथा

"अथ नष्टजातकाध्यायप्रारम्भः "आधानजन्मापरि-
बेषिकायां संपृच्छतो जन्म वदीहलम्नात् । पूर्वापरार्धे
भवनस्य विद्याज्ञानावुद्गदक्षिणगे प्रसूतिसु" १ इ० जा०
"एवमाधानजन्मकाशयोरपरिकोषे अज्ञाने सति संपृच्छतः

प्रष्टुः विह्वलनात् प्रमलम्नाज्जन्म वदीहलम्नात् यत्तु जन्मेन
प्रष्टा पृच्छति तस्य यदि पूर्वार्धे प्रथमहोरा भवति तदा
प्रष्टुः भागावादिष्ये उद्गगते उत्तरायणस्ये जन्म-
वक्तव्यम् । सकरादिराशिषट्कस्ये ज्ञात इत्यर्थः ।
अथ जन्मस्यापरार्धे द्वितीया होरा भवति तदा भानो
दक्षिणगते दक्षिणायनस्ये जन्म वक्तव्यम् । कर्कटादि-
राशिषट्कस्ये ज्ञात इत्यर्थः । तथा च "आधानज-
न्मनी यस्य न विज्ञायेत देहिनः । जन्म संपृच्छतस्तस्य
प्रमलम्नात् विनिर्दिशेत्" । अथ वर्षर्तुज्ञानमाह जन्म-
लिकोषेष्विति भट्टो० । "जन्मलिकोषेषु गुरुस्त्रिभागेः
विकल्प्य वर्षाणि वयोनुमानावे । पीड्योर्जन्मने कथि-
तास्तु शेषैरन्यायनर्चाद्वह्निरर्कचारात्" २५० "त्रिभागे-
द्रेष्काण्यैः जन्मलिकोषेषु प्रथमपञ्चमनवमस्यानेषु गुरुः
जीवो श्रेयः तद्यथा प्रमलम्नस्य यदि प्रथमद्रेष्काण्यो
भवति तदा यएव जन्मराशिः तत्तस्ये गुरो जन्म वक्तव्यम् ।
अथ जन्मस्य द्वितीयोद्रेष्काण्यस्तदा जन्माद्यः पञ्चमो राशि-
स्तत्तस्ये गुरो जन्म वक्तव्यम् । अथ यदि जन्मस्य तृतीय
द्रेष्काण्यस्तदा जन्माद्यो नवमोराशिसत्तस्ये गुरो जन्म-
वक्तव्यम् । एवं केषाञ्चित्तम् । अथान्येषां मतम् । यथा
प्रमलम्नस्य यदा प्रथमद्रेष्काण्योदयो भवति तदा जन्म
राशितो यावत्संस्थे राशौ दृष्टस्यतिस्तिष्ठति तावत्सं-
स्थानि प्रष्टुः वर्षाणि वक्तव्यानि । अथ जन्मे द्वितीयो-
द्रेष्काण्यस्तदा जन्मात् पञ्चमराशितो यावत्संस्थे राशौ
दृष्टस्यतिर्भवति तावत्संस्थानि प्रष्टुः वर्षाणि वक्तव्यानि
अथ जन्मस्य तृतीयोद्रेष्काण्यो भवति तदा जन्माद्यनवम-
राशितो यावत्संस्थे राशौ दृष्टस्यतिर्भवति तावत्संस्थानि
प्रष्टुः वर्षाणि वक्तव्यानि । एतद्व्याख्यानं न शोभनं पूर्वमेव
व्याख्यानं श्रेयः यस्माद्यवनेश्वरः "द्रेष्काण्यजन्मे क्रमशः
राशौ गुरुर्विलम्नाट्यदि कोणगोऽभूत् । सप्तज्वेत् तद्ग-
वनक्रमेण स्नात्वा रमादव्दगतिं प्रगच्छा" यद्यप्यत्र
सामान्येनोक्तं दृष्टस्यतेरवस्थानं तथा च द्वादशभाग-
क्रमेण प्रतिराशौ सङ्ख्याः । तद्यथा यदि प्रम-
लम्नस्य प्रथमद्वादशभागोदयो भवति तदा जन्मस्य
जीवे जातः द्वितीयद्वादशभागोदयो जन्माद् द्वितीये
गुरो जातः एवं तृतीयाद्वादशभागोदये तृतीयादिषु
स्थानेषु जन्मम् । विकल्प्य वर्षाणि वयोनुमानादेवं दृष्ट-
स्यतेरवस्थानं ज्ञात्वा तस्य एवं वयोनुमानासंस्थाकृतिं
शरीरमवेष्ट्य वर्षाणि विकल्प्य वयःप्रमाणं बुद्ध्वा द्वादश